

VOKIETIJOS L.B. VALDYBOS

INFORMACIJOS

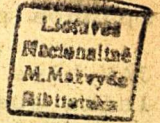
Informationsblatt der Litauischen Volksgemeinschaft in der Bundesrepublik Deutschland, e.V.

684 Lampertheim - Hüttenfeld

Romuva

Telefon: (06256) 322

Bankkonto Nr. 01 7 17978 Deutsche Bank Weinheim / Bergstr.

Šis leidinys leidžiamas
rankraščio teisėmis. Pasi-
naudojant jo žiniomis, malo-
niai prašoma nurodyti šaltinį.

Nr. 9/10 (346/347) 1976 spalio 1

D Ė M E S Y S L I E T U V I Š K A J A I S P A U D A I

Savosios spaudos reikšmė begalinė. Tai brangiausias kiekvienos tautos ir žmogaus turtas. Ji yra šaltinis, kurio tyru vandeniu amžiais malšina savo dvasinį troškulį milijonai žmonių. Jei nori numarinti ar mirtinai sužaloti tautą - uždaryk tą šaltinį arba užteršk jo vandenį. Jei tauta į tai nereaguos, bus ženklas, kad yra merdinti arba jau lavonas. Todėl kėsintis į spausdintą žodį gali tik tikras genocidininkas arba tautžudys.

Mūsų tauta amžių slinktyje yra patyrusi daug įvairių nuoskaudų iš savo kaimynų. Tur būt, nežmoniškiausia skriauda jai buvo padaryta, uždraudžiant spausdintą žodį lotynų raidėmis. Nors Lietuva anuomet (1865-1905) buvo ir "tamsi ir juoda", t.y. mažai raštinga, bet jos žmonių reakcija pasirodė labai ryžtinga. Tai buvo ženklas, kad ji yra gyva ir tautiškai sveika, nors jau apie šimtmetį kentėjusi carinės Rusijos priespaudą.

Kovoje už savo spaudą stiprėjo ir augo mūsų žmonių tautinė sąmonė ir apšvietimas. Į nepriklausomybės angą jie žengė tautiškai susipratę, nors kultūriškai ir nelabai išprusę. Reikėjo daug triūso ir pastangų, kol nepriklausoma Lietuva išsiugdė Vakarų lygio plunksnos žmonių ir spaudą.

Raudonieji rusai, okupavę Lietuvą 1940, mūsų spaudos nebedraudė, bet ėmėsi naudoti ją savo tikslams. Per lietuviškus laikraščius ir knygas jie stengiasi aptemdyti lietuvių sąmonę, daugiausia klastodami praeitį. Per lietuvišką spaudą okupuoto krašto žmonėms brukama svetima pasaulėžiūra bei ideologija. Net grynai mokslinių veikalų autoriai verčiami į savo knygas įterpti komunistinės propagandos, kuri labai sumažina tų knygų vertę. Be jos šiandien negali pasirodyti jokia knyga nei laikraštis. Tik užsienyje leidžiama lietuviškoji spauda yra laisva. Užtat ji taip labai pageidaujama tėvynėje. Ten patekę lietuviškos knygos ir žurnalai bei laikraščiai eina iš rankų į rankas, kol visiškai suplyšta. Kai kurie veikalai ranka perrašinėjami - taip, kaip būdavo daroma prieš spaudos išradimą. Už tokias knygas mokama brangiausia kaina: maždaug tiek, kiek už pilną sovietinės propagandos sunkvežimį.

Jei pas mus išleidžiamos knygos taip labai vertinamos, reiktų laukti, kad ir išsivijos lietuviai jas grobstyte grobstyti. Deja, taip gerai nėra. Mes ne tik lietuviškos spaudos neieškome, bet dažnas jai duris užtrenkiame. Labai sunku kuriam nors iš mūsų įsiūlyti kokią knygą ar laikraštį. Kodėl taip yra? Nejau senoji karta apako ar užmiršo lietuviškai skaityti, o jaunoji dar neišmoko, jei Vak.Vokietijai

joje, kur gyvena per 10.000 tautiečių, taip mažai lietuviškų laikraščių prenumeruojama ir knygų išperkama? Toks skaičius tautiškai ir kultūriškai aktyvių žmonių galėtų porą savaitraščių išlaikyti ir keletos knygų laidas išpirkti. O gal čia taip suvargome, kad nebeįstengiamo bent poros laikraščių užsiprenumeruoti ir vieną kitą lietuvišką knygą kasmet nusipirkti? Kur tau! Piniginės storėja, o lietuviškos spaudos poreikavimas mažėja.

JAV-bėse kasmet skelbiami lietuviškos spaudos platinimo vajai. Tuo laiku sustiprintai platinamos knygos, renkamos laikraščių prenumeratos. Į tą vajų įtraukiami ir vaikai bei jaunimas - lituanistinių mokyklų mokiniai, studentai. Lenktyniaudami tarp savęs, jie pasiekia gražių rezultatų: paremia vis sunkiau besiverčiančią mūsų spaudą ir patys vis stipriau ją pamilsta.

Vokietijoje spaudos platinimo vajai neškelbiami. Dalinai gal dėl to, kad šiame krašte nebeturime lietuviškų laikraščių ir knygų leidyklų. Bet tai nėra jokia kliūtis mūsų spaudai išsityti. Europoje ir užjūry išeinančius laikraščius visiems uoliai siūlo lietuviai kunigai. Keletas asmenų platina ir knygas. Ir Vokietijos LB Valdyba šiemet sustiprino lietuviškų knygų platinimą. Ji yra užsakiusi ir iš įvairių leidyklų jau gavusi nemažą kiekį. Pasirinkimas didelis, o ir kainos nėra neįkandamos.

Priartėjo ruduo, nebe už kalnų ir žiema su ilgais vakarais ir naktimis. Pratinkimės nuvogti vieną kitą valandą nuo menkesnių televizijos programų ar kitų pramogų ir skirti jas lietuviškai spaudai. Dėl to tikriausiai nei akys nenukentės, nei kultūrinis horizontas nesusiaurės.

Reiktų taip pat pratintis įvairiomis progomis savo tautiečiams dovanoti knygas. Įteikdamas knygą, dovanotojas parodo, kad jis pats yra ir apdovanojamąjį laiko šviesiu žmogumi. Dovanota knyga papuoš ir praturtins knygų lentyną ir paliks gražų bei ilgą prisiminimą apie dovanotoją.

XXIII EUROPOS LIETUVIŠKŲJŲ STUDIJŲ SAVAITĖ

1976 vyko rugpiūčio 1-8 Chantilly, apie 40 km į šiaurę nuo Paryžiaus. Savaitės moderatorius - Vasario 16 gimnazijos direktorius V.Natkevičius, M.A. Organizatoriai ir šeimininkai - Klimai ir kun.Petrošius iš Paryžiaus bei A.Grinienė ir M.Landas iš Muncheno.

Savaitė pradėta tradiciniu susipažinimo vakaru, į kurį atsilanki^ušius rengėjų vardu pasveikino Prancūzijos LB valdybos pirmininkas kun.J. Petrošius. Vakaro nuotaikos formuotoja buvo neseniai iš Lietuvos atvykusi šauni estrados dainininkė V.Rakauskaitė-Landienė. Po jos dainų koncerto vyko draugiški pašnekesiai.

Studijų savaitės oficiali programa pradėta rugpiūčio 2 moderatoriaus V.Natkevičiaus, M.A., atidaromąja kalba. Sveikinimo žodžius tarė Chantilly Kultūrinio centro direktorius Abbė, dr.A.Gerutis, dr.K.Čėginskas, PLJS pirmininkė G.Juozapavičiūtė iš Toronto, Vokietijos ir Šveicarijos LB valdybų pirmininkai J.Barasas ir dr.Radvila.

Skaityta 11 paskaitų. Jas galima suskirstyti į lietuviškosios ir bendrosios tematikos. Lietuviškosios tematikos: prof.Greimo, dr.Griniaus, dr.Čėginsko, dr.Geručio, L.Dambriūno, kun.Krasausko ir V.Natkevičiaus, M.A. Taigi - 7 iš 11. Bendrosios tematikos: V.Bartusevičiaus, M.A., pulk.leit.Skučo, R.Bačkio ir kun.Rubiko, taigi, iš viso 4. Aiškiai išlaikytas lietuviškųjų studijų pobūdis.

Paskaitų eilę pradėjo mokytojas V. BARTUSEVIČIUS, M.A., tema "Intelektualai tarp kairės ir dešinės". Jo paskaitos išvada piršosi tokia: Gal per daug reikšmės teikiama intelektualams. Jie gi priklauso nuo valdančiųjų, nors ir ne absoliučiai. Socialistinio komunizmo Rytų Europos kraštuose - nuo valdančiųjų partijų, Vakaruose - nuo kapitalo. Įtaka sunkiai nuvokiama. Intelektualai dažniausiai tarnauja, o ne vadovauja. Konservatyvus sociologas Schelskys, apibūdinamas jų vaidmenį, pertempia. Vykstant vertybių krizei, kai kas laukia išgelbėjimo iš jų. Laukimas nepagrįstas.

Pulk. leit. D. SKUČAS savo politinėj karinio pobūdžio paskaitoj kėlė tris N A T O p r o b l e m a s : 1) vis didėjanti Varšuvos Pakto valstybių karinį pajėgumą, kuris daugely ginklų rūšių pasivijo NATO ar jį net pralenkė, nors NATO savo visumą vis dar lieka pajėgesnis už komunistinio bloko valstybes; 2) NATO vidaus susiorganizavimo sunkenybes; 3) Pabrėžė, kad konflikto atveju, nežinia ar NATO valstybės pakankamai greitai reaguotų.

Dr. J. GRINIUS J. Grušo "Barborą Radvilaitę" ypač vertino dėl moralinių ir filosofinių idėjų. Veikalo problema - plačiausia prasme meilė, suprantama kaip moralinė jėga ir kaip gyvybės bei būties pradai. Valdžia ne žmogaus, o žvėries idėja meilės akivaizdoje. Antra idėja - pasyvus pasipriešinimas blogiui. Abi idėjos konkrečiai veikia vedamos Barboros Radvilaitės ir Žygimanto Augusto personažais.

RICARDO BAČKIO paskaita "Komunistinis iššūkis Vakarų Europoje" buvo grynai politinė. Autorius vaizdžiai nagrinėjo, kaip vad. lotynų kraštuose (Prancūzijoje, Italijoje, Ispanijoje, Portugalijoje, ypač pirmuose dviejuose) griuvo pasitikėjimas Bažnyčia, šeima ir įmone. Tuos veiksmus visuomenės gyvenime nori kaip tik įtvirtinti ir gražinti jais pasitikėjimą komunistai - taip jie bent skelbia - ir gal dėl to jie randa vis didesnio pritarimo. Vis dėl to prelegentas mano, kad diktatūros baimė, dar nevisiškas pozityviųjų komunistams priešišku visuomenės grupių pavargimas, sveikas protas ir noras reformuoti atsvers komunistinį iššūkį lotynų kraštuose.

Dr. A. GERUČIO paskaita apie Petrą Klimą (1891-1969) siejosi artimai su politinėmis. Paskaitininkas pabrėžė dvi jo veiklos sritis - mokslinę Lietuvos istorijai ir diplomatinę-politinę. Istorijos srity reikšmingi jo darbai Lietuvos sienų klausimu ir pastangos parašyti Lietuvos istoriją.

Diplomatinio darbo lauke pažymėtinas jo vaidmuo taikos konferencijoje Paryžiuje 1919. Jis ten buvo Lietuvos delegacijos sekretorius ir vadovavo, ruošiant protesto raštus prieš Želigovskį ir apskritai derybose dėl Vilniaus ryšium su Hymanso projektu. Nemenkas vaidmuo ir diplomatinėj kovoj dėl Klaipėdos krašto. Būdamas ilgamečiu Lietuvos pasiuntiniu Paryžiuje, laimėjo Lietuvai simpatijų Prancūzijoje, kartais pakeisdamas nepalankius prancūzų vyriausybių nusistatymus Lietuvos reikalui. Jo gyvenimo pabaiga 1969 vainikuota kankinio vainiku, nes 8 metus buvo ištremtas bolševikų, persekiotas ir kankintas vokiškųjų hitlerininkų.

Vėliau buvo parodyti paties Klimo susukti filmai iš nepriklausomos Lietuvos laikotarpio. Žiūrovai juose matė daugelį žymesniųjų ano meto lietuvių, lankusių Klimų namus.

Bažnyčios problematiką palietė du paskaitininkai: kun. Krasauskas paskaitoj apie Lietuvos bažnytinės provincijos ikūrimą ir kun. Rubikas, kalbėdamas apie Bažnyčią naujos epochos slenksty ir liesdamas katalikų Bažnyčios padėtį, 10-čiai metų nuo Vatikano susirinkimo praėjus.

Kun. Rapolas KRASAUSKAS atpasakojo Lietuvos Bažnytinės provincijos įsteigimo faktus prieš 50 metų (1926), pradžioje sustodamas prie Mindaugo laikais įsteigtų vyskupijų Žemaičiuose ir Suvalkijoje (Veisiejuose) ir išskeldamas Vytauto Didž. pastangas sudaryti atskirą metropoliją. Deja, jo sumanymas nebuvo įgyvendintas. Iki 1926 lietuviškos vyskupijos buvo pajungtos lenkų metropolitams Gniezne, Mohileve ar Varšuvoj. Lietuviškoji metropolija įsteigta arkiv. Jurgio Matulaičio nuopelnais Pijaus XI konstitucija Lituanorum gente. Ta metropolija veikia ir šiandien. Jos vaisiai matyti šių dienų katalikų Bažnyčios stipriojo laikysenų krašte.

Kun. Augustinas RUBIKAS, apžvelgdamas Bažnyčios padėtį praėjus 10 metų po Vatikano susirinkimo, ypač kėlė mintį, jog pasikeitus žmonijos gyvenimo būdai, reikėjo neišvengiamai reformų Bažnyčioje, kad ji netaptų muziejine. Žemdirbių epocha pasikeitė pramonine ir popramonine epocha. Mūsų laikų žmogus gamtos daugeliu atveju nebepergyvena tiesiogiai, jos vieton stoja techniniai išradimai. Dėl to statinę tikrovės sampratą pakeičia dinaminė. Ir technikos amžiaus žmogus turi eiti į Dievą, tik jau ne per gamtą.

Žemdirbystės epochoj žmogus pergyveno Dievą individualiai, dinaminiam technikos pasauly jis tegali Dievą pergyventi bendruomeniškai. Dėl to individualistinė Bažnyčios liturgija buvo pakeista bendruomenine, kuri atitinka moderniojo žmogaus dvasią. Tai pagrindinė reforma, ja iškeliant, kad kelias į Dievą eina per kitus žmones.

Antrojoj šios savaitės sociologinėj paskaitoj (pirmąją skaitė V. Bartusevičius) apie visuožeminės raidos bruožus nūdieninėje Lietuvoje dr. K. J. ČEGINSKAS statistiniais duomenimis pavaizdavo Lietuvos ūkinio pajėgumo augimą, nors pačių gyventojų ūkinė gerovė nekyla. Prelegentas pagal Colin Clarko lentelę nustatė, kad Lietuva yra jau smarkiai pramonėjančio krašto tarpsny, kuriame tik 27% visų liaudies ūky dirbančių žmonių verčiasi žemės ūkiu. Jau 65% visų gyventojų gyvena miestuose. Besikeičiančioj Lietuvos visuomenėj dėl to iškyla daug problemų. Jas kelia jaunimo bėgimas iš kaimo į miestą, nepaprastas natūralaus prieauglio mažėjimas (per 15 metų gimimų skaičius sumažėjo 1/4, o natūralaus prieauglio - daugiau kaip pusė), labai pamažu vykstanti naujų gyvenviečių statyba (reikės 23-26 metų, kol jos bus pastatytos). Šių problemų akivaizdoje svarbu, kad tautą ne tik išliktų, bet būtų verta sudėtų aukų ir svajonių, kad išliktų žmoniška.

Grynai lituanistinė tema buvo ir žymaus mokslininko, Vakarų mokslo pasauly iškilusio, prof. A. GREIMO paskaita apie lietuviškąją mitologiją struktūralizmo požiūriu. Jis pabrėžė, kad reikia atkurti lietuvių pagoniškųjų dievų panteoną, nesitenkinant pozityvistiniu mūsų dievų išskaičiavimu; dievų, kurie tuo būdu nesiskiria nuo kitų tautų panašių dievų, nieko neturėdami lietuviško. Šią galimybę iliustravo ugnies dievo Jagaubio ar Gabjaujo identifikacija.

V. NATKEVIČIUS, M. A., savo paskaitoje apie Antano Vaičiulaičio beletristiką pabrėžė, kad jo kūryba dėl pirmojo mūsų romano "Valentinos" apie pirmąją meilę, dėl suvalkiečių charakterių atskleidžiančių novelių, kupinų humoro, ir dėl literatūrinių pasakų, taip pat dažnu atveju humoristiškai charakterizuojančių žmogų ir, svarbiausia, dėl aukštos stiliaus kultūros, įeis į mūsų literatūrą neišbraukiamai. Taip pat išskėlė, kad Vaičiulaitis "Dailios žmonos" nevelė parodė kitokią lietuvių charakterį nei Žemaitė "Petru Kurmeliu". Prieš atidėliojantį ir delsiantį veikti Kurmelį autorius pastatė energingai į tinginystę reaguojantį Kukutį, kuris tuo sutvarškė savo žmoną.

Be R. Bačkio grynai politinę paskaitą skaitė L. DAMBRIŪNAS apie šiuo dienų Lietuvą, kuria išlygintai perdavė dabartinę Lietuvos gyvenimo vaizdą. Pripažino ūkinę pažangą, konstatavo betgi dvasi-

nę bei moralinę atžangą. Dvasinė žala padaryta liaudžiai, slopinant tikėjimą ir tautinę sąmonę. Religijos persekiojimu naikinama tautos idealistinė dvasia, o propaguojant vadinamąjį objektyvųjį procesą, tautų gyvenime siekiama lietuvių tautos asimiliacijos su rusų tauta.

Turėdamas prieš akis tokią padėtį, prelegentas ypač pabrėžė reikala artimai bendradarbiauti su visais rusų tautos idealistiniais pasipriešinimo sąjūdžiais, iškeldamas tą grupę, kuri spiečiasi apie "Kontinento" žurnalą, ir linkėdamas, kad šis žurnalas taptų pasaulinės reikšmės garsiakalbiu. Kreipdamas žvilgsnį į ateitį, jis taip pat kėlė reikala galvoti apie galimą Rytų ir Vidurio Europos tautų sąjungą.

Paskaitinei daliai priklauso ir perskaityta dalis straipsnio apie rezistentą PRANĄ PADALĮ, parašyta kito rezistento Stasio ŽYMANTO-ŽAKVIČIAUS.

Ispūdinga buvo meninė dalis: dviem atvejais dainavo Violeta RAKAUSKAITĖ-LANDIENĖ. Šeštadienį vertingą koncertą atliko pianistė Raminta LAMPSATYTĖ ir solistas Vyt.NAKAS.

Studijų savaitės vertę ir kultūrinį lygį pakėlė Paryžiuje gyvenančių ir kuriančių dailininkų bei skulptorių darbų paroda. Savo kūrinius joje buvo išstatę Pr.GAILIUS, V.KASIULIS, S.KONDRATAITĖ, Ž.MIKŠYS, R.MOTIEJŪNAITĖ ir A.RAUDYS.

Savaitė sutraukė apie 120 dalyvių ir per 20 svečių net iš 11-kos kraštų: iš Vokietijos, Prancūzijos, Šveicarijos, Švedijos, Italijos, Belgijos, Anglijos, Ispanijos, JAV-bių, Kanados ir Australijos.

Studijų savaitės išlaidoms dengti jos dalyviai ir kiti suaukojo apie 4.000,-- DM. Jos metu įvairios lietuvių organizacijos vykdė savo paskaitas bei posėdžius.

----- xXx -----

M Ū S Ų B E N D R U O M E N Ė J E

T a u t o s š v e n t ė

L e b e n s t e d t

Tur būt, pirmieji savo tautos šventę paminėjo Salzgitterio lietuviai. Š.m. rugsėjo 4 šv.Mykolo bažnyčioje kun.dek.V.Šarka aukojo šv.mišias. Parapijos salėje apibūdinta šios dienos prasmė, sugiedotas tautos himnas, o vėliau pasilinksmina.

S t u t t g a r t

Tautos šventės proga rugsėjo 5 kun.K.Senkus aukojo šv.mišias už Lietuvą ir pasakė pamokslą ta tema. Per pamaldas buvo giedamos lietuviškos giesmės.

Salėje minėjimą pradėjo VLB Stuttgarto apylinkės pirmininkė Eug.Lucienė. Prisiminti mirusieji apylinkės nariai. Apie a.a.J.Gasiūną: įdomių prisiminimų papasakojo inž.dr.M.Baublys. Apie moralinių vertybių svarbą kalbėjo Lietuvių Kultūros draugijos pirmininkė dr.A.Veigel-Plechavičiūtė. V.Mačionytė paskaitė porą eilėraščių ir padainavo. Dainavo ir R.Jurkšaitė. Savo kūrybos moderniškų dainų atliko Alfr.Lutzas. Programa baigta tautos himnu. Draugiški pašnekesiai vyko prie kavutės, pyragaičių ir gėrimėlių.

S c h w e t z i n g e n

Savo tautos šventę Schwetzingeno lietuviai ir jų svečiai šventę rugsėjo 8 amerikiečių armijos 8591 LS kuopoje. Trumpą žodį tarė kuopos vadas maj.J.K.Valiūnas. Ilgesnį laiką kuopoje tarnavusiems vyrams bataliono vadovybė įteikė pažymėjimus, pinigines dovanas ir po didelį

krepšį įvairių gėrimų bei skanumynų. Kuopos virėjai pagamino daug skanių valgių. Gražiam orui esant, visi linksmai pramogavo, girkšnodami putojanti alutį bei vynelį.

K a i s e r s l a u t e r n

Tautos šventės minėjimas Kaiserslauterne buvo surengtas rugsėjo 11. Dalyviai kartu pasimeždė už Lietuvą ir po pasaulį išsklaidytuosius lietuvius kun.J.Dėdino laikytose pamaldose. Gražiam pamoksle jis priminė aktualius mūsų tautos rūpesčius ir ragino sąmoningai pajusti vienybę, net toli vienas nuo kito esant.

Antrosios minėjimo dalies susirinkta kareivinių salėje. Iš Vasario Šešioliktosios atvykę mokiniai ir mokytojai pravedė programą. Vokietijos LB pirmininkas J.Barasas įvadiniu žodžiu priminė, ko susirinkta ir pristatė dalyvius, nurodydamas, kad jie iš įvairių vietovių, net skirtingų žemynų atvykę: Kanados, JAV-bių, Europos. Mokinės Bir. Šivokaitė ir Ed.Gorskytė paskaitė V.Mykolaičio-Putino "Vivos plango, mortuos voco". Tai lyg tautos apverkimas ir šaukimas, rašytas 1943. Poetė ir mokyt.Marytė Saulaitytė trumpai pakalbėjo apie gyvybės dalinimąsi tarp tautiečių - gyvybės, glūdinčios sąmonėje ir atmintyje, branginime mūsų bendro turto. Mokyt.Algis Stankus paaiškino istorinius šventės pagrindus ir jos ypatingą svarbą mūsų laikais: tai bendra ir branduolinė mūsų šventė ypač mūsų dabartinėje padėtyje. B.Šivokaitė deklamavo Vaičiailio "Yra šalis". Mergaičių chorelis padainavo penketą dainų. Buvo malonu klausytis J.Barasaitės, J.Dirgėlaitės ir I.Mičiulytės suderintų balsų. Joms užbaigus, publika pakartojo dvi jų dainuotas dainas: Leiskit į tėvynę ir Lietuva brangi.

Programą praturtino Algio Stankaus skaidrės iš Lietuvos. Šiometiniai Vilniaus ir Lietuvos gamtos vaizdai buvo rodomi prieš ir po kiekvieno programos punkto. Publikai dainuojant, vėl visos skaidrės keitėsi prieš akis. Minėjimas praėjo kaip tylus, rimtas susikaupimas, pergalojimas mūsų vieningumo ir paraginimas, priminimas laikytis kartu.

Užbaigiamajame žodyje kapit.J.Barasas padėkojo visiems minėjimo dalyviams - skaitytojams, kalbėtojams, dainininkėms ir publikai, pasidžiaugdamas, kad pavyko pagrindinę šventės reikšmę ir nuotaiką perduoti trumpai ir vaizdžiai.

Sekė vaišės, šokiai, bendravimas.

L ū b e c k

Š.m. rugsėjo 12 rytą tautos šventės proga buvo atlaikytos iškilmingos pamaldos (Parade 4). 11,30 įvyko minėjimas užsieniečių centre (Parade 8). Vėliau senas Lūbecko gyventojas Pranas Kotkis, švenčias 60-ąją gimtadienį, pasirūpino šauniomis vaišėmis. Daug dainuota ir šokta.

M ū n c h e n

Jaunimo sambūris RATUKAS rugsėjo 18 suruošė tautos šventės minėjimą, į kurią pakvietė ir Mūncheno lietuvius. Stud.Rita Pauliukevičiūtė pravedė visą programą, pasinaudodama Studijų savaitėje girdėtomis turtingomis mintimis iš Tėvynės valandėlės, tas mintis perpindama dainomis, įtraukiant visus dalyvius. Stud.R.Landas skaitė rašinį apie tautinę vėliavą, o stud.M.Landas padarė įvadą į filmą apie a.a. prof.J.Brazaitį - pedagogą, rezistentą, politiką, žurnalistą. Filmą pagamintas tėv.A.Kezio, S.J., Čikagoje. Pobūvyje sveteliai pavaišinti lietuvišku sūriu, lašiniuočiais ir duonele iš Plungės.

H a g e n

Nordrhein-Westfalijos lietuviai tautos šventę paminėjo rugsėjo 25 Hagene. Į lietuvių pobūvius šiame mieste visados susirenka daug žmo-

nių. Ir ši kartą atsilankė per 200 asmenų, daugiausia savų tautiečių. Netrūko ir jaunimo, bet jo galėjo būti daugiau. Tarp svečių matėsi ir vokiečių laikraščio korespondentas, kuris uoliai sekė visą programą ir ją užsirašinėjo. Reikia laukti, kad renginys aprašytas ir vietos spaudoje.

Minėjimas pradėtas 17 val. pamaldomis šv. Elzbietos bažnyčioje. Šv. mišias aukojo Europos lietuvių vyskupas dr. A. L. Deksnys su prel. dr. P. Celišium, kun. dek. V. Šarka ir klebonu P. Girčium. Pamokslą sakė pats vyskupas. Padėkojęs už pakvietimą, pranešė, kad per mišias bus suteiktas sutvirtinimo sakramentas neseniai iš Lietuvos atvykusiam jaunuoliui ir plačiau apibūdino šio sakramento esmę bei tikėjimo reikšmę, kuris reikalingas ir labai naudingas ne tik pavieniems asmenims, bet ir tautoms. Kvietė melstis, kad Dievas stiprintų lietuvių tikėjimą tėvynėje. Per pamaldas erdviame dievnamy aidėjo lietuviškos giesmės, palydimos galingų vargonų.

Minėjimo iškilmės pradėtos apie 19 val. čia pat esančioje "Wartburgo" svetainės salėje. Scena buvo papuošta Lietuvos, Vokietijos ir Vestfalijos krašto vėliavomis, vyčiu ir dviem vežimėliais gėlių. Salė ir stalai taip pat buvo gausiai išdabinti gėlėmis.

Minėjimą atidarė VLB Hageno apylinkės pirmininkas L. Vilčinskas. Sveikinimo žodį tarė vysk. A. L. Deksnys. Vokietijos LB Valdybos vardu sveikino jos reikalų vedėjas J. Lukošius, kviesdamas tautiečius pagausinti lietuvių Bendruomenės gretas.

Dienos paskaitininkas buvo Vasario 16 gimnazijos direktorius V. Natkevičius, M. A. Pasveikinęs susirinkusius, pasidžiaugė, kad tarp šiomet jo vadovaujamą gimnaziją baigusiu yra ir šios apylinkės pirmininko dukra Angelė Vilčinskaitė. Savo paskaitoje prelegentas pirmiausia paaiškino mūsų tautos šventės kilmę ir prasmę. Iš anksčiau galingiausios Rytų Europos šalies šiandien Lietuva yra tapusi raudonųjų rusų kolonija. Mūsų tėvynė dabar ne tik bolševikinama, bet ir rusinama. Susirašinėjimas įmonėse jau vykdomas rusų kalba. Šiomet Lietuvos komunistų partijos suvažiavime nebesigirdėjo lietuviško žodžio. Vyksta sunki kova už religiją.

Nesame gausūs, - tęsė direktorius, - todėl turime branginti kiekvieną lietuvių. Vyresnioji karta nebenutaus. Pavojus gresia jaunimui. Jei norime išlikti lietuviais, turime leisti savo vaikus į lietuvišką mokyklą. Tik tuo būdu užsitikrinsime, kad su mūsų mirtimi lietuviybė šiame krašte neišnyks. Į Vasario 16 gimnaziją šiomet daug mokinių atvyko iš Šiaurės Amerikos. Ten lietuviai labiau supranta tautinio auklėjimo reikšmę. Tuo pačiu jie žymiai pakėlė ir mokinių skaičių. Baigdamas, paskaitininkas kvietė nesitenkinti maloniais pobūviais, bet stengtis išlaikyti savas institucijas, nuo kurių priklauso mūsų tautinė ateitis svetur.

Gausi ir įvairi buvo meninė programos dalis. Dainininkė Iz. Schröderienė padainavo šešias lietuviškas dainas. Fleitininkas P. Odinis, išsiterpdamas į Schröderienės dainavimą, meistriškai pagrojo iš Pakalnio kompozicijų ir kt.

Gražiai pasirodė dvi tautinių šokių grupės: Nordrhein-Westfalijos, vadovaujama Irmos Mauzienės, ir Vasario 16 gimnazijos, vadovaujama M. Šiušelio. Pirmoji pašoko Kepurinę (4 mergaitės), Žygūną (4 berniukai), Žiogelį (4 mergaitės ir du berniukai) ir Jonkelį (4 poros). Svečiai iš Vasario 16 gimnazijos sušoko Kubilą (4 poros) ir Lenciūgėlį (4 mergaitės ir 1 berniukas). Šokių protarpiais Br. Girskytė ir P. Ramanauskas padeklamavo po eilėraštį. Meninę programą užbaigė Rūta Sprogienė, paskaitydama pilną gražių minčių ir ilgą eilėraštį vokiečių kalba apie apsilankymą Lietuvoje.

Vokietijos LB Valdybos įgaliotinis Nordrhein-Westfalijai M. Kiužauskas pakvietė visus programos atlikėjus į sceną. Iz. Schröderienė ir Irma

- 8 -

Mauzienė apdovanotos gėlėmis. Kun. V. Šarka abiejų grupių šokėjams įteikė po maišą kramtomos gumos ir pasakė uždaromąją kalbą. Sugrotas Vokietijos himnas; visa salė sugiedojo Lietuvos himną.

Programa truko dvi valandas. Vėliau vyko pasisotinimas ir pasilinksminimas iki po vidurnakčio. Šokiams smagiai grojo Petrikaitis.

H a n a u

Po ilgų ir gražių vasaros atostogų VLB Hanau apylinkės valdyba ketina pradėti dirbti su naujomis jėgomis. Visuotiniame narių susirinkime buvo perrinkta vadovybė, kuri taip pasiskirstė pareigomis: pirmininkas Albertas Kemeraitis, sekretorius Jonas Rutkauskas ir išdininkas Evaldas Kimleris. Kontrolieriais išrinkti Albertas Šivokas (pirmininkas) ir Pranas Bišovas.

V a i k ų v a s a r o s s t o v y k l a

Skirtingas kraštų (landų) mokyklų atostogų laikas neleido surengti bendros vasaros vaikų stovyklos visai Vokietijai. Dėl tos pačios priežasties buvo suruošta stovykla tik Nordrhein-Westfalijoje, Queidersbache, netoli Siegeno, rugpiūčio 7-28, prisitaikant prie šio krašto mokyklų atostogų. Vokietijos LB Valdyba pakvietė ir kitų Vokietijos kraštų lietuvius siųsti į tą stovyklą vaikus, pažadėdama sumokėti pusę stovyklinio mokesčio (žr. "Informacijų" nr. 5/6 psl. 6).

Stovyklai vadovavo Vokietijos LB Valdybos įgaliotinis prie Nordrhein-Westfalijos krašto vyriausybės M. Kiužauskas. Jam talkino LB veikėja Irma Mauzienė, abiturientė Živilė Vilčinskaitė ir stud. Manfredas Siušelis. Vieta puiki - visai arti miško. B.K.-Jugendherberge, kur stovyklautojai gyvena ir maitinasi, turėjo žaidimo salę su stalo tenisu ir stalo futbolu, šalia to ir tinklinio aikštę. Kiekvieną rytą vyko sporto mankšta, dainavimas ir lietuvių kalbos pamoka. Popiet - pasivaikščiojimai, maudymasis, žaidimai. Vakarais - naktiniai žaidimai, laužai, naktiniai pasivaikščiojimai, šokiai.

Buvo rengiami ir įvairūs konkursai - stovyklos aprašymas, piešimas, kvadratas, stalo tenisas, stalo futbolas, šachmatai, šaškės, malūnas. Suruošta iškyla į Ginsburgą, dienos pasivaikščiojimas, filmo "10 Dievo įsakymų" apžvalgymas, du žaidimai prieš Netpheno jaunimo futbolo komandas.

Vaikų vasaros stovyklos vadovai išleido biuletinį su vaikų stovyklos aprašymais. Apie 10 jaunuolių užsirašė dalyvauti korespondenciniuose lietuvių kalbos kursuose.

M ū n c h e n

Jaunimo "Ratukas" po vasaros atostogų vėl sukasi! Nors nedidelis - šiuo metu jame dalyvauja 17 jaunuolių - bet viskas čia greitai keičiasi, nuolat kas nors nauja vyksta.

Naujai įsijungė "Ratukan" mokinė Julija Č e g i n s k a i t ė iš Švedijos ir stud. Eglė J u o d v a l k y t ė iš Čikagos. Ji yra Baltiečių teatro Carbondale universiteto magistrė, ruošianti tezę apie moterį Kazio Sajos vaidinimuose. Eglė yra taip pat poetė, 1972 išleidusi eilėraščių rinkinį "Jei tu paliesi mane". Eglė Juodvalkytė dirbs "Laisvės" radijuje.

"Ratukas" suka šeimos lizdus, puošiasi diplomais! Susituokė muzikos studentas Alfredas H e r m a n a s su stud. Diana Hornikaite ir Algimantas P a u l i u k e v i č i u s su bibliotekininke Monika Hellmayeraite. Jau ir prieauglio "Ratuko" šokėjai susilaukė: gimė Tatjana Judika Hermanaitė ir Neringa Landaitė (stud. Rudolfo ir Mildos dukrelė).

Stud.Petras B u r a č a s, gavęs chemijos diplomą, ruošia doktoratą. Broliai Eduardas ir Marijus D r e s l e r i a i išgijo ekonomijos mokslų diplomus. Eduardas pradėjo dirbti Kaufbeurene. Stud.Kristina P a u l i u k e v i č i ū t ė pasipuošė psichologijos diplomu.

Dainininkė Violeta R a k a u s k a i t ė - L a n d i e n ė, atidainavusi Europos Lietuviškųjų studijų savaitėje Prancūzijoje, nuskubėjo į Šiaurės Ameriką, kur ji sėkmingai koncertavo Čikagoje, Toronte ir kt. Studijų savaitėje koncertavo taip pat miuncheniškis jaunuolis bosas Vytautas N a k a s, o Studijų savaitės organizavime šalia Alinos G r i n i e n ė s darbavosi ir stud.Mečys L a n d a s.

Poatostoginiuose savaitiniuose susitikimuose "Ratuke" pasidalinta gausiais vasaros išpūdžiais. Stud.Buračas ir stud.M.Landas rodė skaidrių iš atostogų Ispanijoje, Prancūzijoje ir kt. Viešnia iš Philadelphijos, jauna advokatė Justina G u d ė n a i t ė papasakojo apie tenykščią lietuvių veiklą. E.Juodvalkytė, dalyvavusi tautinių šokių šventėje Čikagoje ir Violetos Landienės koncerte, perdavė gyvus išpūdžius. Suėjimus praturtina ir jaunas italas lingvistas dr.G.Michellini, Lietuvoje per 8 mėnesius išmokęs lietuviškai. Tai, tur būt, pirmas svetimšalis, kuriam lietuvių kalba nėra sunki!

Iškilioji solistė L i l i j a Š u k y t ė ateinantį sezoną dainuos ne tik Mūncheno operoj, bet ji sudarė sutartis ir su Vienos, Salcburgo bei Teherano teatrais. Ateinančiame Mūncheno operos festivalyje sol.Šukytė dainuos pagrindinį vaidmenį R.Strauso "Dafnės" premjeroje.

Iš vyresnės kartos Mūnchene pasitraukė iš gyvųjų tarpo Teodora O l e k i e n ė, kilusi iš Joniškio (1901.IX.14 - 1976.IX.9), buv. vidaus reikalų ministerio K.Olekos žmona.

Inž.E. S k e b e r d ž i o šeima rugsėjo pabaigoje išikėlė į nuosavą namą Mūncheno pašonėje - Gröbenzell.

P a g e r b t i d u s u k a k t u v i n i n k a i

Šiais metais Europos lietuvių vyskupui dr. Antanui L. D e k s n i u i ir jo sekretoriui prel. dr. Petruui C e l i e š i ū i sukako 70 metų amžiaus. Jų kaimynas Bad Wörishofene kun. Antanas B u n g a š.m.liepos 25 savo klebonijoje suruošė abiems sukaktuvininkams pagerbti iškilmes.

Naujoje parapijos salėje jau šeštadienį grojo pučiamųjų orkestras. Sekmadienį iškilmingas šv.mišias aukso abu sukaktuvininkai su 4-riais lietuvišiais kunigais. Klebonas Bunga supažindino tikinčiuosius su jubiliatais. Pamokslą pasakė kun.Br.Liubinas. Šalia vokiškų giesmių parapijos choras pagiedojo ir Apsaugok, Aukščiausias. Po pamaldų tas pats vokiečių choras sukaktuvininkų garbei šventoriuje sugiedojo ir keletą lietuviškų dainų.

Iškilminguose pietuose klebonijoje su lietuvišiais dalyvavo ir aukštieji Bad Wörishofeno pareigūnai bei parapijos vadovai. Vaišių metu sveikinimo žodį lietuviškai tarė Ateitininkų sendraugių valdybos pirmininkas J.B.Laučka, o visos kitos kalbos buvo sakytos vokiškai.

Popiet vysk.A.Deksnyš visus tautiečius pakvietė į kaimynystėje esančius vyskupijos namus draugiškų pokalbių prie puoduko kavos.

D v i e j ū k a p u c i n ū j u b i l i e j u s

Du veiktūs lietuvišiai tėvai kapucinai (OFM Cap.) - dr. K o n s t a n t i n a s G u l b i n a s ir A l f o n s a s B e r n a t o n i s - š.m. rugpiūčio 29 Werneje kapucinų vienuolyne iškilmingai atšventė savo vienuoliško gyvenimo keturiasdešimtmetį. Abu tėvai dirba lietuvių sielovadoje ir yra uolūs bendruomenininkai. Tėv.A.Bernatonis, buv. Vokietijos liet.katal.sielovados direktorius, yra Vokietijos LB Tarybos prezidiumo vicepirmininkas ir Vasario 16 gimnazijos kuratorijos

narys. Jis turi dar ir daugiau pareigų Lietuvių Bendruomenėje. Tėv.dr.K.Gulbinas yra Vokietijos LB Valdybos įgaliotinis Nordrhein-Westfalijos kraštui, verčia Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikas ir kitą informaciją apie religijos padėtį Lietuvoje ir vokiečių kalbą.

7 0 m e t ų s e n j o r u i A . K e l e r i u i

Adolfas Keleris yra gimęs 1906 rugsėjo 14 Šmuru k., Garliavos parap., Marijampolės apskr. ūkininkų šeimoje, susidedančioje iš tėvų ir 4-rių sūnų. Per I pas.karą tėvas su vyr. sūnumi Jonu buvo ištremti į Saratovą, kur tėvas 1917 mirė, o Jonas po karo grįžo namo.

Pradžios mokslą ėjo Skriaudžių mokykloje. Baigęs Tauragės gimnaziją 1929, studijavo Vytauto Didž. universiteto evangelikų teologijos ir humanitarinių mokslų fakultetuose. Diplomą gavo 1935, kunigu ordinuotas 1936. Pastoracinį darbą dirbo Batakių ir Tauragės parapijose. Per II pas.karą buvo kunigu dabartinėje Lenkijoje.

Po karo kun.A.Keleris aptarnavo ir aptarnauja lietuvius evangelikus šiaurės Vokietijoje, daug kartų lankė juos ir Anglijoje. 1948 buvo išrinktas Lietuvių evangelikų liuteronų Bažnyčios išėivijoje senjoru ir Vyriausiosios Bažnyčios tarybos pirmininku. Šias pareigas eina iki šiol. Savo Bažnyčiai atstovavo daugelyje Pasaulio Liuteronų sąjungos suvažiavimų ir Europos Bažnyčių konferencijoje Danijoje.

Jubiliatas aktyviai reišėsi ir Vokietijos Lietuvių bendruomenėje nuo pat įsisteigimo: 16 metų (1952-1968) buvo jos Tarybos nariu. Kaip Lietuvių evangelikų liuteronų Bažnyčios Vokietijoje galva jis skiria tos Bažnyčios atstovą į Vasario 16 gimnazijos kuratoriją.

E v a n g e l i k ų s u v a ų i a v i m a s

Lietuvių šeimų poilsio metu š.m. liepos 23-25 Annaberge (Bad Godesberg) į metinį suvažiavimą buvo susirinkę trys liet.evangelikų kunigai ir 11 Bažnyčios darbuotojų. Kun.diak.Fr.Skėrys laikė vakarines pamaldas ir parodė skaidrių iš Vasario 16 gimnazijos ir lietuvių gyvenimo kitur. Liepos 24 rytą vicesenjoras J.Urdzė vadovavo Biblijos valandai. Senjoras A.Keleris skaitė paskaitą apie religinį gyvenimą Sovietų Sąjungoje. Popiet kun.diak.Skėrys informavo apie Lietuvos liuteronus ir reformatus laikų bėgyje. Vakare dainininkė Spies-Gailiūtė dainavo, o pianistas R.Lenglez skambavo vokiečių ir lietuvių kompozitorių kūrinius, St.Baltusienė skaitė Milašiaus ir kitų poetų eilėraščius.

Liepos 25 senj.Keleris ir vicesenj.Urdzė atlaikė pamaldas, į kurias suvažiavo tikinčiųjų ir iš apylinkių. Per pamaldas konfirmuotos dvi Vasario 16 gimnazijos mokinės, seserys Vasiliauskaitės.

Kun.diakono SKĖRIO p a s t o r a c i n ė v e i k l a

Vasario 16 gimnazijos mokyt.Fricas Skėrys buvo ordinuotas į kunigus diakonus 1974 birželio 9. Savo pareigas pradėjo eiti rugsėjo 1. Dabar jis paskelbė dvejų metų savo veiklos apskaitą. Iš jos matome, kad jo pastoracinė veikla apėmė Backnągą, Reutlingeną, Hanau, Homburgą /Saar, Hättenfeldą, Kaiserslauterną, Memmingeną, Pforzheimą, Rastatą, Schwetzingeną ir Stuttgartą. Tose vietose veikia evang.liuteronų parapijos su savo įgaliotiniais. Pamaldos laikomos bažnyčiose, koplyčiose, parapijų namuose, IS kuopų salėse ir privačiuose butuose. Jas lankė per 200 tikinčiųjų.

Kun.diak.Skėrys taip pat dar dėsto tikybą evang.liuteronų religijos mokiniams Vasario 16 gimnazijoje. Jis yra pasiryžęs ir toliau ištikimai tarnauti vargstančiai Bažnyčiai išėivijoje, bendruomenei ir paskiriems tautiečiams. Vykdydamas tą ryžtą, jis š.m.rugsėjo 17-19 dalyvavo Ekumeninės bendruomenės suvažiavime Wilhelmsfelde ir buvo ten vienintelis lietuvis.

V A S A R I O 1 6 G I M N A Z I J O J

M o k s l o m e t ų p r a d ų i a

Pamokos 1976/77 mokslo metais prasidėjo rugpiūčio 30. Tą dieną kun. J. Dėdinas katalikams mokiniams, o kun. diak. Fr. Skėrys evangelikams pravedė pamaldas. Po jų klasių auklėtojai turėjo pokalbį su savo mokiniais. Ilgokai trukusiame mokytojų tarybos posėdy buvo priimti gimnazijon nauji mokiniai, kurių buvo 26, tarp jų 16 iš Šiaurės Amerikos (13 iš JAV-bių ir 3 iš Kanados).

Rugsėjo gale iš Venecuelos atvyko ten gimnaziją baigęs D. M a ž e i - k a. Jis čia specialiai mokysis lietuvių kalbos, Lietuvos istorijos, geografijos bei vokiečių kalbos.

Nuo spalio 1 pradėjo VII klasėje mokytis Simo Kudirkos duktė Lolita K u d i r k a i t ė. Jos tėvelis gyvena šiuo metu New Yorke ir rašo atsiminimų knygą apie savo bandymą pabėgti nuo sovietinio laivo, kalinimą ir išleidimą Amerikon.

Iš viso gimnazijoje šiuo metu mokosi netoli 70 mokinių.

T a u t o s š v e n t ė

Rugsėjo 8-tą 8 val., mokiniams ir mokytojams giedant tautos himną, Romuvos parko aikštelėje pakelta lietuviška trispalvė. Direktorius V. Natkevičius, M. A., paaikškino šios šventės prasmę. Anot jo, XV šimtmečio pradžioje Lietuva buvo galingiausia Rytų Europos valstybė. Jos kunigaikštis Vytautas, siekdamas sau karaliaus vainiko ir įteisinimo Lietuvai priklausančios padėties tarp didžiųjų Europos valstybių, 1429 sušaukė garsųjį Lucko suvažiavimą. Vainikas buvo pažadėtas ir siūstas, bet lenkai pakeliui jį sulaukė. 1430 Vytautas mirė. Po jo mirties Lietuva tokio galybės laipsnio niekadės nebesiekė.

Nuo 1430 prasidėjo Lietuvos kelias atgal. 18 a. gale kartu su Lenkija Rusijos okupuota, ji pergyveno tamsiausias savo istorijos dienas, 1918-1940 nebepajėgėme ne tik savo istorinių valdų, bet ir etnografinių žemių apjungti. Tačiau nepriklausomybės laikotarpis labai sustiprino tautinę sąmonę. Mūsų gimnazijos uždavinys tą sąmonę pratęsti jaunojoje kartoje. Lietuva vėl kelsis, jei gyvenantieji krašte ir svetur išliks gerais lietuviais.

Direktorius kvietė mokinius prasmingai praleisti šią dieną: susirasiti istorijos vadovėliuose aprašymus apie Lucko suvažiavimą. Jį skaitant turėtume pajusti pasididžijimą, kad priklausome tikrai garbingai lietuvių tautai.

Po vėliavos pakėlimo iškilnių ir po direktoriaus kalbos visi mokiniai išsiskirstė į klases.

F i l m a s a p i e B r a z a i t į

Š. m. rugsėjo 11 stud. Mečys Landas iš Muncheno atvežė ir vakare parodė filmą apie laikinėje Lietuvos vyriausybėje 1941 ėjusį ministerio pirmininko pareigas prof. J. Brazaitį. Prieš demonstruodamas filmą, Landas padarė plačią išangą, suteikdamas žinių apie velionio asmenį, jo gyvenimą ir šakotą veiklą.

T a r p t a u t i n ė j k n y g ų m u g ė j

Rugsėjo 19 keliolika mokinių ir mokytojų buvo nuvykę į Tarptautinę knygų mugę Frankfurte, kur apie 3 valandas apžiūrinėjo įvairius ro-dinius. Didžiausią visų dėmesį atkreipė Sovietų Sąjungos ir DDR skyriai, kur tikėtasi rasti ir lituanistikos.

Bendrame Sovietų Sąjungos skyriuje dominuoja propagandinė literatūra: veikalai apie marksizmą-leninizmą, apie Afrikos ir Pietų Amerikos

tautų išsilaisvinimo pastangas ir pan. Tik antroje vietoje išstatyta mokslinė, grožinė ir kitokia literatūra. Sovietų Sąjungos rėmuose įrengtas Pabaltijo skyrius, padalintas tarp Lietuvos, Latvijos ir Estijos. Kitos sovietinės respublikos atskirų skyrių neturėjo.

Lietuvos skyriuje išstatyta apie 50 įvairių veikalų lietuvių kalba. Sako, kad anksčiau buvę daugiau, bet artinantis parodos uždarymui, skyriaus pareigūnas Nekrošius išdalinęs lankytojams. DDR skyriuje buvo ir vertimų iš sovietinės lietuvių literatūros į vokiečių kalbą: V.Bubnio "Alkana žemė" (Dürstende Erde), Alf.Bieliausko ... "und die Rosen blühen rot" ir kit. Netrūko nei Dresdene išleistos M.K.Čiurlionio monografijos su reprodukcijomis (kaina 52 markės).

Latviai Vak.Vokietijoje turi savo spaudos darbuotojų draugiją. Knygų mugės metu ji beveik kasmet įrengdavo latvių skyrių. Šiemet to skyriaus nebuvo. Latviai aiškina, kad mažo kampelio nuoma parodos rėmuose kainuoja 1.800 DM. Jei dar pridėti knygų transporto ir kitas išlaidas, tai ir gerai organizuotai išeivių grupei tokios išlaidos sunkiai pakeliamos.

Meno mėgėjai galėjo pasimėgauti nemažu dailės skyriumi, kur buvo išstatyta daug gerų Vakarų dailininkų darbų. Gera buvo Lotynų Amerikos valstybių šiuolaikinės dailės paroda. Su pusantruo šimto paveikslų ji buvo užėmusi erdvas didžiosios Kongreso salės patalpas.

Grižtant namo, sugedo mokinius vežęs gimnazijos autobusiukas. Jis kelių tarnybos vilkiko buvo kartu su keleiviais pergabentas į Romuą.

E v a n g e l i k ų i š k y l a

Moksleiviai pro bendrabučio langus ilgesingai žvelgia į gražiuosius Odenwaldo kalnus, bet tik nedaugelis juos pažįsta. Rugsėjo 26, sekmadienį, Evangelikų jaunimo ratelio vadovas kun.diak.Fr.Skėrys suruošė išvyką į Odenwaldą.

Kelionė buvo ilga ir įvairi. Ji vedė per Heidelbergą, Eberbachą, Mosbachą, Eberstadtą, Amorbachą ir Heppenheimą, viso per 200 km. Rytas nieko gera nežadėjo - pilki debesys niūriai gaubė dangų, bet oras buvo šiltas. Važiuojant Bergstrasse, netrukus pasiektas Heidelbergas. Miestas pilnas žmonių, daugiausia turistų iš užsienio. Pirmiausia apžiūrėta pilis ir jos rūsy esanti didžiausia pasaulyje vyno statinė, talpinanti 220.000 litrų. Senamiesty aplankytos gotikos stiliaus evangelikų šventosios Dvasios ir jėzuitų bažnyčios. Čia gausu ir kultūrinių paminklų, su kuriais irgi susipažinta.

Heidelberge buvo pradėję lyti, bet išvažiavus už miesto, pasirodė saulė. Kelias vingiavo Neckaro slėniu aukštytyn. Pakelės pilnos pilių. 5 km už Eberstadto apžiūrėti varvančių akmenų požemiai, atsitiktinai užtikti vos prieš 4-tą metų. Spėjama, kad jie yra apie milijono metų. Per 2.000 metų akmuo užauga tik 1 cm.

Pakeliui į namus Eulbachere dar susipažįstama su laukinių gyvulių parku. Šio sekmadienio iškyla gražiai paįvairino kasdieninį bendrabučio gyvenimą.

A t s i s v e i k i n o m e s u T a m o š a i t i e n e

Rugsėjo 29 visa gimnazija žinojo, kad ilgametė mergaičių bendrabučio vedėja Eliza Tamošaitienė rytoj perduoda savo pareigas mokyt.Marijai Saulaitytei. Susirinkę mokiniai vakarienės, rado valgykloje šventišką nuotaiką: mergaitės nekasdieniškai apsirengę, stalai neįprastai sustatyti ir papuošti. Į vakarienę atsilankė ir direktorius su auklėtojais, Kuratorijos valdyba.

Baigus vakarieniauti, pirmasis prabilo direktorius V.Natkevičius, M.A., maždaug šiais žodžiais: - Susirinkome prie žvakėmis ir gėlėmis papuoštų stalų. Nuotaika rimta ir graudi. Iš mūsų tarpo išsiskiria

auklėtoja E. Tamošaitienė, čia dirbusi per 15 metų. Per tą laiką ji yra įgijusi didelę praktiką, daug mačiusi ir patyrusi. Savo uoliu pareigų ėjimu yra labai nusipelnusi gimnazijai. Ji darė didelę įtaką savo auklėtinėms. Palieka mus dėl susilpnėjusios sveikatos. Šitas kuklus atsisveikinimas tebūna jai mūsų nuoširdžios padėkos ženklų.

Ne visi ją suprato. Iš tikro Tamošaitienė yra ne vieną mergaitę apsaugojusi nuo klystkelių. Kai kurios skundėsi jos kieta ranka, bet vėliau, kai apleido gimnaziją ir labiau subrendo, už tai dėkojo.

Tamošaitienė kilusi iš Klaipėdos krašto. Gimnaziją ėjo Šilutėje. Mokėsi Tauragės mokytojų seminarijoj, lankė Klaipėdos muzikos mokyklą. Vaidino ir dainavo Kauno teatre. Pas mus buvo gera kūno kultūros ir tautinių šokių mokytoja. Jos vadovaujama šokėjų grupė buvo pasiekusi tarptautinių laimėjimų. Ji ruošė ir gražius vaidinimus. Palieka mus dėl pablogėjusios sveikatos. Dėl jos išėjimo dalinai kalti ir tie, kurie neatsakingai yra ją išėdę, darydami neužtarnautus priekaištus.

Mokytojų taryba yra nupirkusi dovanėlę bendram darbui šioje mokykloje prisiminti ir man pavedė ją įteikti.

Gimnazijos kapelionas kun. J. Dėdinas atsisveikino tardamas: - Paskutinė vakarienė. Buvome pratę kiekvieną vakarą valgykloje matyti visados budrią Elizą Tamošaitienę. Nuo šiandien čia jos mums stigs. Dirbome gimnazijoje beveik tiek pat metų. Abu buvome pakviesti laikinai. Čia "laikinai" dirbdami, atšventėme įvairių sukakčių.

Lietuvoje buvote įaugusi į teatro meną. Čia teko imtis mergaičių auklėjimo meno. Esu tikras, kad daugelis jų yra ir bus labai dėkingos už Jūsų globojamą, nors kartais ir nelabai švelnią ranką.

Reiškėtės čia ir kaip menininkė. Direktorius teisybę sakė, kad anksčiau nebuvo gimnazijoje šventės, kuriai nebūtumėte paruošusi puikios programos. Berlynas, Roma, Liežas, Nürnbergas, Munchenas ir dešimčių kitų miestų scenos matė Jūsų mokinių pasirodymus. Jūsų tautinių šokių grupė ir Gailiaus krepšinio komanda buvo mūsų gimnazijos vėliavnešės.

Turiu tarti nuoširdų padėkos žodį ir už pagalbą pamaldose. Sekmadieniais buvote varpas, šaukiąs auklėtines atlikti krikščionišką pareigą. Savo ir buvusių kapelionų vardu įteikiama knygutė ir muzikos plokštelė tebūna padėkos ženklas ir tegu primena Jūsų kilnų darbą.

Justina Dirgėlaitė mergaičių vardu įteikė dovaną ir gėlių.

Vokietijos LB pirmininkas J. Barasas pastebėjo: - Kai iš tos mokyklos išeina abiturientai, džiaugiamės, palydėdami juos į naują gyvenimą. Priešinga nuotaika atsisveikiname su Tamošaitiene. Atvyko ji čia mokyklos merdėjimo laikotarpy. Jai dirbant, padėtis pagerėjo. Perimdama bendrąsias pareigas, Tamošaitienė žinojo, kad perima ir didelę dalį mokinių tėvų pareigų. Suprato, kad bendrabutis nėra vaikų vasaros stovykla, kur susirenkama pailsėti ir papramogauti. Šitokia auklėjimo kryptis pareikalavo iš jos daug sunkaus darbo ir sveikatos. - Palinkėjo sėkmės ateities gyvenime.

Įteikdama labai gražią tautinę juostą, poetė ir mokytoja M. Saulaitytė tarė: - Eliza, mūsų namuose liks Tavo pėdsakai ir atsiminimas.

Atsisveikinimo su Tamošaitiene vakarienė baigta daina Lietuva brangi.

P a d ė k a

Gimnazija nuoširdžiai dėkoja Ed. G a r g a s i e n e i iš Volmarsteino už keliolika staltiesių, kurias ji surinko gimnazijos bendrabučiams.

S a š k a i t a a u k o m s

Vasario 16 gimnazijos tautinių šokių grupės sąskaita aukoms siųsti:
Postsparbuch Nr. 63.498.215 Postamt München. Peter Ramanauskas

P e t r a s KARVELIS, dr., mirė š.m. rugpiūčio 10 Baden Badene. Palaidotas rugpiūčio 13 to miesto kapinėse. Laidojo Vokietijos Lietuvių katalikų sielovados direktorius prel.dr.J.Aviža, tėv.Alf.Bernatonis ir kun.K.Senkus. Atsisveikinimo žodžius tarė dvasiškiei, dr.J.Norkaitis iš Stuttgarto, dr.Žemaitis iš Romos, J.Glemža, estų ir latvių atstovai. Gedulingas šv.mišias už velionį aukojo tėv.A.Bernatonis ir kun.K.Senkus.

Dr.Karvelis buvo gimęs 1897 birželio 29 Jiestrakio k., Šilavoto valsčiuoj, Marijampolės apskr. Mokėsi Marijampolės gimnazijoje, 1917 baigė M.Yčo lietuvių gimnaziją Voroneže. Studijavo karo mediciną Petrapily. Po karo studijavo valstybinius mokslus Munchene ir Berlyne. 1923 baigė Breslavo universiteto teisių fakultetą daktaro laipsniu. Buvo vienas Ateitininkų sąjungos ir Lietuvių krikščionių demokratų partijos steigėjų.

1918 grįžo į Lietuvą ir dalyvavo Lietuvos kariuomenės kūrime. Ėjo vadovaujamas pareigas įvairiose Lietuvos vyriausybės 1923 išrinktas Lietuvos krikšč. demokratų partijos pirmininku. Įsteigė dienraštį "Rytą". 1925-27 buvo finansų ministriu. Nuo 1926 dalyvavo prie Žemės ūkio rūmų veikusių žemės ūkio draugijų (Cukrinių runkelių augintojų, Sodybos, Sėklininko ir kitų) valdybose. Taip pat buvo vienas Žaibo, Lietmedžio, Inkaro, Prekybos ir kitų bendrovių steigėjų.

1940 pasitraukė į Vokietiją. Berlyne buvo Lietuvių draugijos Vokietijoje valdybos nariu. Vokiečių okupacijos metu Lietuvoje įsigijo advokato teises. Nuo 1945 - VLIKo narys, atstovaudamas Lietuvos Ūkininkų sąjungai. Nuo 1952 - VLIKo Vykdomosios tarybos narys ir užsienio reikalų tarnybos valdytojas. Dalyvavo Pabaltiečių Taryboje ir nuo 1950 buvo jos general. sekretoriumi. Aktyviai reiškėsi ir Vokietijos Lietuvių bendruomenėje: 3 metus (1965-1968) buvo Tarybos narys, 7-rius metus (1961-1968) pirmininkavo Garbės teismui. Įsteigus Vasario 16 gimnazijos kuratoriją, porą metų buvo jos nariu ir kontrolieriumi.

Dr.Petras Karvelis buvo taurus Lietuvos sūnus, savo gyvenimą skyręs jos laisvei iškovoti ir ūkinei gerovei kelti.

P r a n a s PLAUSKA, VLB Darmstadto apylinkės narys, š.m. rugpiūčio 30 palaidotas Darmstadto kapinėse. Laidojimo apeigas atliko vietos kunigas. Buvo gimęs 1903 vasario 18. Buvo vienas tų savanorių-kūrėjų, kurie 1919 sausio 1 pirmą kartą iškėlė Lietuvos vėliavą Gedimino kalne Vilniuje. Po karo velionis ilgesnį laiką tarnavo amerikiečių armijos 8591 LS lietuvių kuopoje Schwetzingene. Paskutiniaisiais metais gavo rentą. Nors prieš mirtį jo fizinės jėgos sumenko, bet dvasia višados pasiliko tvirtas.

J u o z a s BUKAUSKAS mirė š.m. rugsėjo 2 Schwetzingeno ligoninėje. Palaidotas rugsėjo 6 to miesto kapinėse. Laidojo vietos kunigas. Buvo gimęs 1908 Skaudvilės valsč. Gyvendamas Vokietijoje, velionis dirbo amerikiečių darbo tarnybos daliniuose. Paskutiniu metu buvo rentininkas.

J o n a s PAULIUKONIS mirė š.m. rugsėjo 6; palaidotas rugsėjo 9 Ketscho kapinėse. Laidojimo apeigas atliko vietos kunigas. Buvo gimęs 1908 Vilkaviškio apskr. Trumpą laiką tarnavo 8591 LS lietuvių kuopoje Schwetzingene. Vėliau gyveno ir dirbo Ketscho miestely. Paskutiniu metu trejus metus sunkiai sirgo.

U ž u o j a u t a

Buv. Vokietijos Lietuvių bendruomenės valdybos narį bei darbuotoją
Alfonšą M a ž e i k ą

jo broliui operos solistui Juozui Mažeikai š.m. liepos 31 Lietuvoje mirus, nuoširdžiai užjaučia VOKIETIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS VALDYBA.

L A B D A R O S r e n g i n y s A n n a b e r g e

Š.m. spalio 18 draugija surengė Bonnoje, Annabergo rūmuose, narių ir prijaučiančių tautiečių susirinkimą su linksmavakariu. Prie rengimo prisidėjo ir Vokietijos LB Valdybos atstovybė Nordrhein-Westfalijoje, kuriai vadovauja M.Kiužauskas. Pirmininkas J.Glemža pranešė apie atliktą darbą. Draugija pradėjo remti ir Lenkijos lietuvius, daugiausia moksleiviją. Palankiai tas pastangas sutiko užjūrio lietuviai, aktyviai įsijungė Moterų Klubai. LABDARAI reikia naujų narių. Pranešimo pabaigoje pagerbti mirusieji draugijos steigėjai: dr.P.Karvelis, M. Lehmanas, K.Šimanauskas, A.Šukys, S.Antanaitis ir J.Gasiūnas.

Vakare įvyko koncertas ir linksmavakaris su loterija, kurių pelnas 701,70 DM paskirtas Punsko lietuviams moksleiviams paremti. Koncerto programą atliko solistė M.Panse-Šimaniukštytė bei fleitininkas P.Odinis, akompanuojant V.Šilerytei, ir Nordrhein-Westfalijos liet.tautinių šokių grupė, pašokusi 5 šokius.

LABDAROS Valdyba kviečia tautiečius remti jos darbą aukomis ir įstojant nariais. Draugija yra Vokietijoje įteisinta ir nario įnašą bei aukas galima nurašyti nuo mokesčių. Aukus siusti: LABDARA, Städt. Girokasse Stuttgart (BLZ 60050101), Konto 1185168 arba Valdybos pirmininkui J.Glemžai, Conventrain 33, D-7260 Calw-Hirsau.

XXIII EUROPOS LIETUVIŠKŲJŲ STUDIJŲ SAVAITĖI a u k o j o :

(Aukotojų sąrašo tęsinys iš praeito numerio)

Kun.prof.J.Juraitis iš Šveicarijos	500 šv.fr.
Dr.K.Ambrozaitis iš JAV-bių	130 US \$
Dr.D.Augustaitytė iš Müncheno ir dr.A.Gerutis iš Berno po	200 DM
Dr.J.Norkaitis iš Stuttgarto ir M.Žilinskas iš Berlyno po	100 "
M.Berentienė iš Pinnebergo	80 "
Z.Glemžienė iš Hirsau ir inž.J.Sabas iš Mannheimo po	50 "
Inž.M.Strumila iš Bonnos	40 "
P.Kirkilionis iš Pirmasenso ir J.Jakaitis iš Šveicarijos po	20 "
Dr.P.Radvila iš Berno	200 fr.fr.
E.Cinzas iš Belgijos, dr.E.Rahm ir B.Skurskis iš Šveicar. po	122 " "
Dr.A.Gegeckas ir V.Gegeckas iš Šveicarijos ir Klumbys iš Hamburgo po	100 " "
B.Jucius iš Prancūzijos 68 FF, K.Šereikienė iš Pforzheimo	58 " "
Ign.Visakaitis iš Kostheimo 51 FF, Narbutienė iš JAV-bių	50 " "
L.Dambriūnas iš Vašingtono 40 FF, J.Klimaitis iš Hamburgo	36 " "
Dr.A.Loewienė iš Kėlno (anksčiau aukojo 200 DM)	34 " "
Petrikai ir Berantai iš Hamburgo po 26 FF, J.Katiliūtė ir J.Stasiulienė iš Šveicarijos po 22 FF ir R.Tendzegolskis iš Mannheimo 14 FF.	

Už aukas nuoširdžiai dėkoja r e n g e j a i

I N F O R M A C I J O M S l e i s t i a u k o j o :

Dr.med. Stasys Šereika iš Queidersbacho	200 DM
Albina Lipšienė iš New Haveno, Conn., USA	US \$ 20
A.a.J.Bukausko globėjas per M.Miniauską Schwetzingene ir	
Povilas Kazirskis iš Bad Zwischenahno po	20 "
R.Labanauskas iš Eschweilerio, Alg.Palavinskis iš Mitlosheimo,	
B.Hermanienė iš Wuppertalio ir XY po	10 "
Ačiū.	

K o n k u r s a s v y č i u i s u k u r t i

Pirmajame kontakte su visais išeiivijos lietuviais visose šalyse LIETUVIŲ KULTŪROS DRAUGIJA organizuoja konkursą V Y T I S . Jame gali dalyvauti visi lietuviai be jokių išimčių. Tikslas - sukurti vyti, lietuvių tautos simbolį ir herbą bet kokia forma iš bet kokios medžiagos. Priimami nevien tik rankų darbo kūriniai, bet ir literatūriniai. Prizai bus gausūs. Juos skirs meno ir literatūros srityse kom-

petentingi asmenys suvažiavimo metu š.m. spalio 29 - lapkričio 1 Annabergo pilyje, Annaberger Str.400, D-5300 Bonn-Bad Godesberg. Kūrinius galima siųsti Lietuvių moterų klubo pirmininkei P.Ivinskienei, Opelner Str.61, D-5300 Bonn-Tannenbusch, arba atsivežti į suvažiavimą Annaberge.

VOKIETIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS DARBUOTOJŲ SUVAŽIAVIMAS

į v y k s š.m. lapkričio 20-21 Romuvoje: 10 val. paskaita su diskusijomis; 19 val. koncertas; 20 val. draugiškas pobūvis.

K a t i k g a u t o s k n y g o s

Vokietijos LB Valdyboje prieš keletą dienų gauta daug įdomių, daugiausia grožinės literatūros knygų. Štai jų sąrašas:

J.Gliauda. ORA PRO NOBIS. Premijuotas romanas. 448 psl. Kaina 10,--DM	
M.Springborn. PASKUTINIS PRŪSŲ SUKILĖLIS HERKUS MANTAS.	
Romanas iš didžiojo prūsų sukilimo prieš kryžiuočius. 198 psl. 5,-- "	
B.Pūkelevičiūtė.NAUJŲJŲ METŲ ISTORIJA. Prem.romanas. 184 " 12,-- "	
" " RUGSĖJO ŠEŠTADIENIS.Premijuotas " 238 " 13,-- "	
Juozas Kralikauskas. TAUTVILA. Romanas. 206 " 10,-- "	
Stasys Yla.VARDAI IR VEIDAI MŪSŲ KULTŪROS ISTORIJOJE. 346 " 16,-- "	
Al.Baronas.DEBESYS PLAUKIA PAŽEMIU.Apysakų rinkinys. 224 " 3,-- "	
Vytautas Volertas. GYVENIMAS YRA DAILUS. 242 " 6,50 "	
Br.Raila.DIALOGAS SU LIETUVIAIS.Kietais viršeliais. 560 " 13,-- "	
Henrikas Lukoševičius. VIENAS MAŽAS GYVENIMAS. 192 " 13,-- "	
Dr.S.Aliūnas. ALIJOŠIAUS LAPAI. Humoristiniai eilėr. 88 " 6,-- "	
Jose E.Rivera. AMAZONĖS DŽIUNGLĖSE. Romanas. 356 " 16,-- "	
R.Spalis. MERGAITĖ IŠ GETO. Romanas. 366 " 13,-- "	
V.Alantas.ROMAS KALANTA.Gyvieji deglai Nemuno slėnyje.116 " 8,-- "	
Ed.Cinzas.RAUDONOJO ARKLIO VASARA.Romanas.Kiet.virš. 312 " 15,-- "	
St.Barzdukas.LIETUVIS SAVO TAUTOJE,VALSTYBĖJE,BENDRUOMENĖJE. Kietais viršeliais. 258 " 16,-- "	
Vl.Vailionis.LIKIMO AUDROSE.Romanas.Kietais viršel. 344 " 18,-- "	
Jeronimas Ignatonis. LŪŽIAI. " 302 " 8,-- "	
Antanas Musteikis. KIAUROS RIEŠKUČIOS. Romanas. 258 " 12,-- "	
K.Šlirpa.SUKILIMAS.Dokumentinė apžvalga.Kiet.viršel. 584 " 30,-- "	
P.Gudelis.JONIŠKĖLIO APSKRITIES PARTIZANAI. I dalis. 202 " 15,-- "	
Ant.Maceina.KRIKŠČIONIS PASAULYJE.Kietais viršeliais 404 " 8,-- "	
Dr.Pr.Skardžius ir kt.LIETUVIU KALBOS VADOVAS. 606 " 10,-- "	
V.Gailius.VOKIŠKAI LIETUVIŠKAS ŽODYNAS.Kiet.viršel. 1184 " 15,-- "	
K.Fulst ir kt.LIETUVIŠKAI VOKIŠKAS ŽODYNAS.Kiet.virš. 976 " 15,-- "	

Šias knygas galima Romuvoje pirkti arba užsisakyti paštu, sumokant persiuntimo išlaidas.

KORESPONDENCINIAI LIETUVIŲ KALBOS KURSAI

Iki š.m. spalio 1 į kursus įsirašė 31 asmuo. Kurie dar neįsirašė, bet norėtų dalyvauti, prašomi tuojau iširegistruoti šiuo adresu: Manfredas ŠIUŠELIS, Schloss Rennhof, 6840 Lampertheim-Hüttenfeld. Pirmosios pamokos bus išsiuntinėtos spalio 12.

N a u j a s v e r t i m ų b i u r a s

Prisiepusi lietuvių, anglų, ispanų, portugalų, lenkų ir rusų kalbų vertėja Irena D i k š a i t i e n ė atidarė vertimų biurą 2805 Stuhr 1 - Brinkum, Donaustrasse 8; telef. 0421/890298, ir siūlo tautiečiams savo patarnavimus.

P e n s i o n a s - p r i e g l a u d a l i e t u v i a m s

B. H e r m a n i e n ė, 5600 Wuppertal 21, Langenhaus 15, atidarė pensioną-prieglaidą lietuviams. Už kambarį su baldais, šildymu, valgiu (4 kartus per dieną), apskalbimu ir slaugymu per mėnesį reikia mokėti 600 DM.